

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Siedlcach
o należności z tytułu składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 21 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Lublinie z dnia 3 kwietnia 2025 r., sygn. akt III AUa 24/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2025 r. oddalił apelację E. Sp. z o.o. w P. od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 listopada 2023 r., oddalającego odwołania od wszystkich decyzji, których przedmiotem było stwierdzenie, że E. Sp. z o.o. z siedzibą w P. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, które

to zadłużenie z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji oraz kosztami upomnienia zostało wskazane w treści tych decyzji.

W ocenie Sądu drugiej instancji, spółka stała na stanowisku, że wszelkie jej zobowiązania z tytułu składek za lata 2012 - 2013 uległy przedawnieniu. Zatem organ rentowy nie był uprawniony do zaliczania dokonywanych przez spółkę bieżących wpłat w latach 2022 - 2023 jako należności spółki z tytułu składek o najwcześniejszym terminie płatności.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w świetle art. 24 ust. 5f ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 350, dalej jako ustawa systemowa) bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzje z dnia 28 marca 2014 r. stały się prawomocne. Wydanie przedmiotowych decyzji z 28 marca 2014 r. poprzedzone było wszczęciem postępowania, co nastąpiło w dniu 28 lutego 2014 r., a to oznacza, że od 28 lutego 2014 r. do 16 grudnia 2021 r. (data wydania wyroku przez Sąd drugiej instancji i tym samym uprawomocnienia się decyzji z dnia 28 marca 2014 r.) bieg terminu przedawnienia należności z tytułu składek za okresy objęte tymi decyzjami był zawieszony. Od chwili wymagalności najstarszych należności z tytułu składek za maj 2012 r. (16 czerwca 2012 r.) do chwili zawieszenia biegu przedawnienia (28 lutego 2014 r.) z 5-letniego okresu przedawnienia upłynął jedynie 1 rok, 7 miesięcy i 12 dni. Po tym jak w okresie od 28 lutego 2014 r. do 16 grudnia 2021 r. bieg terminu przedawnienia był zawieszony, od 17 grudnia 2021 r. (dzień następujący po dniu wydania wyroku przez Sąd drugiej instancji) termin przedawnienia należności z tytułu składek biegł dalej - do dnia 21 listopada 2022 r., kiedy to organ rentowy wydał pierwszą z zaskarżonych decyzji, określającą wysokość należności z tytułu składek, poczynając od lipca 2022 r. O tym, że data wydania decyzji z dnia 21 listopada 2022 r., określającej wysokość zadłużenia z tytułu składek stanowi datę kolejnego zawieszenia biegu terminu przedawnienia stanowi przepis art. 24 ust. 5b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania tej decyzji).

Decyzja określająca wysokość należności po jej uprawomocnieniu się uprawnia organ rentowy do wystawienia na jej podstawie tytułu wykonawczego stanowiącego podstawę prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Zatem od momentu, kiedy termin przedawnienia zaczął dalej biec, to jest od 17 grudnia 2021 r. do chwili ponownego zawieszenia biegu terminu przedawnienia w dniu 21 listopada 2022 r. - upłynęło 11 miesięcy i 5 dni. A zatem z 5-letniego terminu przedawnienia należności z tytułu składek, licząc od daty wymagalności najstarszych należności (maj 2012 r.) do chwili wydania nieprawomocnej na datę wyrokowania decyzji z dnia 21 listopada 2022 r. - w której najstarsze należności - po zarachowaniu wpłat z 2022 r., sięgają lipca 2012 r. - upłynął okres nieznacznie ponad 2 lata i 6 miesięcy. Przedawnieniu nie uległy należności objęte kolejnymi zaskarżonymi decyzjami z 23 stycznia 2023 r., 14 lutego 2023 r., 2 maja 2023 r., 19 maja 2023 r. i 13 września 2023 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie ulegało zatem wątpliwości, że przepis art. 24 ust. 5f ustawy systemowej znajduje pełne zastosowanie w niniejszej sprawie również w zakresie składek, w tym składek na ubezpieczenie zdrowotne. Prawidłowo także organ rentowy dokonał zaliczenia wpłat na należności o najwcześniejszym terminie płatności działając na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r. poz. 1771).

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik Spółki, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na przesłankę oczywistej zasadności.

W odpowiedzi organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od płatnika składek na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny.

Sąd Najwyższy, w wyroku z dnia 19 maja 2021 r., II USKP 53/21 (OSNP 2022, nr 3, poz. 28), przyjął, że dokonując wykładni art. 24 ust. 5f ustawy systemowej należy zwrócić uwagę na analogiczny względem niego art. 24 ust. 6h pkt 4 ustawy systemowej. Zgodnie z normą z tego przepisu bieg pięcioletniego terminu przedawnienia nienależnie opłaconych składek ulega zawieszeniu w przypadku wydania przez Zakład decyzji stwierdzającej brak obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym lub obniżającej podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia - od dnia wszczęcia postępowania, do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Symetryczna konstrukcja została zastosowana zarówno kiedy dłużnikiem jest płatnik (art. 24 ust. 5f ustawy systemowej), jak i organ rentowy (art. 24 ust. 6h pkt 4 ustawy systemowej). Obydwa przepisy zostały dodane do ustawy systemowej tą samą ustawą nowelizującą, a motywem dla dokonania tego była realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r., P 29/08 (Dz. U. Nr 105, poz. 668). Celem projektodawcy była adekwatność rozwiązań

dotyczących nienależnie opłaconych przez płatników składek względem tych, jakie mają zastosowanie w przypadku dochodzenia przez ZUS należności z tytułu składek (por. archiwum Sejmu VI kadencji, druk nr 3753). Wobec przywołanych okoliczności należy mieć na uwadze, że ukształtowanie wykładni jednego z przepisów będzie miało istotne znaczenie dla pojmowania drugiego. Zatem, W myśl art. 24 ust. 5f ustawy systemowej bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania. Ponieważ ustawa systemowa nie określa samodzielnie (autonomicznie) daty wszczęcia postępowania, należy odwołać się do przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie administracyjne jest wszczynane zgodnie z art. 61 § 1 k.p.a. na wniosek bądź z urzędu. O ile w przypadku postępowania na wniosek o dacie jego wszczęcia rozstrzyga art. 61 § 3 i 3a k.p.a., o tyle w odniesieniu do postępowania z urzędu wobec braku bezpośredniego przepisu, należy odwołać się do dorobku orzecznictwa i doktryny. W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego przyjęto, że datą wszczęcia postępowania z urzędu jest dzień pierwszej czynności dokonanej w sprawie, której postępowanie dotyczy, przez organ do tego uprawniony, działający w granicach przysługujących mu kompetencji, pod warunkiem, że o czynności tej powiadomiono stronę (por. wyroki: z dnia 20 lutego 2020 r., II GSK 3776/17, LEX nr 3065378; z dnia 25 listopada 2011 r., II OSK 1679/10, LEX nr 1151992; z dnia 8 grudnia 2017 r., II OSK 815/16, LEX nr 2450639; z dnia 8 grudnia 2017 r., II OSK 650/16, LEX nr 2450638; z dnia 10 czerwca 2014 r., II OSK 69/13, LEX nr 1519420; oraz M. Romańska: Komentarz do art. 61 k.p.a. (w:) Knysiak-Sudyka H. (red.), Kodeks Postępowania Administracyjnego. Komentarz, wydanie II, 2019).

Natomiast z art. 36 ust. 2, art. 41 ust. 1 oraz ust. 3 pkt 4 oraz art. 46 ust. 1 ustawy systemowej wynika, że to na płatniku składek spoczywa obowiązek zgłoszenia podlegania ubezpieczeniom społecznym, obliczenia podstawy wymiaru składek oraz zapłaty składek na rzecz ZUS. Jeżeli płatnik składek wykona obowiązki ustawowe w sposób prawidłowy, organ rentowy nie ma potrzeby wydawania decyzji. Potrzeba wydania decyzji ujawni się dopiero wówczas, gdy płatnik składek obowiązków ustawowych nie wykona, wykona w sposób nieprawidłowy bądź pojawi się spór (między ZUS, płatnikiem lub ubezpieczonym)

dotyczący obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawy wymiaru składek lub obowiązku opłacenia składek przez płatnika. Tylko w takich sytuacjach konieczne staje się wydanie przez organ rentowy decyzji. Wydawana wówczas decyzja będzie decyzją „następczą”, zastępującą działanie lub zaniechanie podmiotu zobowiązanego do wykonania oznaczonej czynności (zob. J. Szyjewska-Bagińska: Postępowania zawieszające bieg terminu przedawnienia należności z tytułu składek na podstawie art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 maja 2021 r., II USKP 53/21, OSP 2022, nr 12, s. 108). Przepisy kompetencyjne dające ZUS podstawę prawną do wydania takich decyzji zawarto m.in. w art. 26 ust. 3 (określenie wysokości należności z tytułu składek, gdy płatnik nie złożył deklaracji rozliczeniowych); art. 38 ust. 1 (w razie sporu dotyczącego obowiązku ubezpieczeń społecznych); art. 38a ust. 1 (ustalenie płatnika składek po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego lub kontroli); art. 41 ust. 7b pkt 1 (konieczność korekty danych podanych w imiennym raporcie miesięcznym w wyniku stwierdzenia przez Zakład nieprawidłowości); art. 41 ust. 11, 12 i 13 (sprostowanie informacji zawartych w imiennym raporcie miesięcznym w wyniku złożonej przez ubezpieczonego reklamacji) oraz art. 91 ust. 5 ustawy systemowej (decyzja wydawana na podstawie ustaleń zawartych w protokole kontroli). Wydanie przez ZUS decyzji wymaga wcześniejszego przeprowadzenia postępowania administracyjnego, którego przebieg wytyczają przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Wymienione postępowania zmierzające do wydania decyzji są tymi, które wywołują skutek zawieszenia biegu terminu przedawnienia należności z tytułu składek w rozumieniu art. 24 ust. 5f ustawy systemowej. W wyniku tych postępowań ZUS dokonuje ustaleń w indywidualnych sprawach ubezpieczonych, działając „w zastępstwie” płatnika składek lub nawet wbrew woli płatnika składek.

Istotą wszelkich regulacji dotyczących warunków ponoszenia szeroko rozumianych danin publicznych jest konieczność zachowania dwustronnej uczciwości (zob. A. Krzywoń: Przedawnienie zobowiązania podatkowego – analiza konstytucyjna, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2013/2, s. 21). Skoro płatnik składek nie wykonuje swoich ustawowych obowiązków lub wykonuje

w sposób niewłaściwy, organ rentowy ma obowiązek, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego (administracyjnego), wydać decyzję ustalającą obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek ich opłacenia. Na czas trwania tego postępowania administracyjnego (wyjaśniającego) do dnia, w którym decyzja ustalająca staje się prawomocna, bieg terminu przedawnienia został zawieszony. Wydana przez ZUS decyzja od daty jej uprawomocnienia wiąże organ rentowy oraz płatnika składek. Ponadto stanowi podstawę dla organu rentowego dokonania na koncie ubezpieczonego i płatnika składek zmian (jeżeli zmian nie dokona płatnik składek), może być także podstawą wszczęcia postępowania zmierzającego do wyegzekwowania od płatnika składek zapłaty należności (zob. J. Szyjewska-Bagińska: Postępowania zawieszające bieg terminu przedawnienia należności z tytułu składek na podstawie art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 maja 2021 r., II USKP 53/21, OSP 2022, nr 12, s. 108).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zaskarżony wyrok został wydany w związku elementarnie wadliwą wykładnią prawa. Tym samym Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzekł w myśl art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

AGM

[a.ł]